

Képlemez kora

Az optimisták szerint életünk még remekebb lesz, ha általánosan elterjed az új találmány. Mások borúlátón ingatják a fejüket: a modern ember ugyan is nagyon bezárkózik a négy fül közé, most még ritkábban hágyja el otthonát. Mégis, mindenki egyetért abban, hogy a képlemez óriási hatással lesz kultúránkra, szokásainkra, életmódunkra.

A régi álom 1978. decemberében valósult meg: a hanglemez után előállították a képlemezt. Jóval több műsor vehető fel rá, mint a már használatos videokazettákra. Arról nem is beszélve, hogy harmincszor olcsóbb. Csak egyik oldalán van "műsor": hatvan perces program. Megfelelő leolvasó készülékekkel otthoni tévének képernyőjére, bármilyen konzervált adást levetíthetünk.

Az optimizmus bizonyos mértékig indokolt. Főleg, ha a lemez választék népszerű-tudományos, oktató- és termékszét-filmekből áll majd. Az iskola televízió műsorát lényegében ilyen filmek alkotják. A képlemezek megjelenésével alighanem vége lesz ennek az intézációnak is. A közvetítések ma nem egyszer fölforgatják egy-egy iskola napi tantervét: többszáz vagy több ezer iskola könnytelen alkalmazkodni a központi adó sugárzási idejéhez. A videokazetták és leolvasó készülékek elterjedésével mindez megszűnik: az osztályok tanulócsoportok akkor és azt a filmet vetítik maguknak, amelyiket akarják. Az optimisták szerint a felnőtt nézők is megnézhetik majd ugyancsak, s megszűnik a TV állomások időpont-diktatúrája.

A pesszimisták az elmúlt fél év tapasztalataira hivatkoznak: a nyugati országokban már kaphatók a videokazetták, s az eddig gyártott képlemez száz lemezből több mint száz játékfilm: krimi, könnyfacsaró giccs, vagy musical.

A videokazetták, persze, igen hasznosak is lehetnek: az Egyesült Államokban máris kaphatók varró- főző tanfolyamok, pedagógiai, egészségügyi műsorok. Operát és balettet is nézhetünk lemezeiről: a hangminőség kiváló. Az új találmány házi archívumnak is alkalmas: egy harminc centiméter átmérőjű Philips-korongon félmillió A/4-es formátumú papírlap képe fér el. A hivatali, közigazgatási információ tárolásában ennek beláthatatlan a jelentősége. De archiv filmeket is videokazettákra vesznek majd, így a tárolási-használati idő ötvenszerezésére hosszabbodik.

Jó hír: nemcsak nyugaton lesz így. A világ videokazettákkal foglalkozó hét cége között van a lengyel UNITRA is. Jelenleg az USA-ban egy lemez ára 6-16 dollár, a leolvasó készüléké 700 dollár. Az UNITRA tervei szerint a sorozatgyártás megindulása után egy képlemez 250, a leolvasó készülék kb. 20.000 zlotyba kerül - három-négy év múlva.

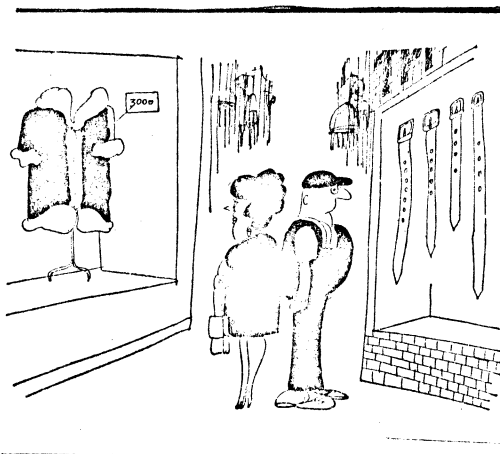
/Nemere/

ÉS 1979. szeptember 1.

Mint olvashattuk, az Unitra cég úgy három-négy év múlva tervezi a sorozatgyártást. Azt hiszem érdemes lenne a karnak vagy az Egyetemnek kapcsolatba kerülnie a lengyel céggel - pontosabb információk végett, s lehetne közölni velük az esetleges speciális igényeket /pl. ne csak TV képernyőre lehessen vinni a képet, hanem pl. falra is lehessen vetíteni./ is. Az így kialakuló munkakapcsolat azt eredményezhetné, hogy a képlemez megjelenésekor zökkenőmentesen be lehetne vonni az oktatásba - természetesen csak akkor, ha felhasználása hasznosnak (oktatási értékei mellett - ami pl. a film vetítésnek is sajátja - mellette szól pl. könnyebb kezelhetősége /gondoljunk csak a hanglemez és a hangszalag kezelhetőségére/ és esetlegesen a gyors ismételési lehetőségekre is) és gazdaságosnak tűnik (hiszen az egyetemeken sokkal kevesebb példányra van szükség egy-egy tantárgyon belül mint az általános iskolákban /kevés lemez gyártása pedig nem kifizetődő/). A hátralévő időben még az esetleges anyagok forgatókönyve is összeállítható.

Persze mindez ideális feltételeket kíván, s ma még utópiának tűnik, de azt hiszem, mindenképp érdemes elgondolkodni rajta.

- Sz. -

S íme a beígért izelítő

YORK SHOESTRING THEATRE /Anglia/
Házimunka
Szegény együttes avantgarde-ot játszik!

YORICKOVA PANTOMIMA /Csehszlovákia/
Szanatórium Nr. 1.
Humoros bolondok háza, remek szórakozás.

SPOLEK POTRHLICH MIMU /Csehszlovákia/
Bumm /Karambol/
Burlesk, erről csak ennyit...

RITUAL DANCE THEATRE GROUP BUTOSHA
/Japán/

Képek

Sok rituális táncjelenet, ősi japán és korszerű elemek ötvözete.

TEATAR LEVO /Jugoszlávia/
Ki ölte meg COOK kapitányt?
Abszurd színház...

TEATR MIMU GEST /Lengyelország/
M de Ghelderode: Vakok

A pantomim nálunk ismeretlen formába enged betekintést.

SCENA PLASZTICZNATA KUL /Lengyelország/
Nedvesség
Vizuális színház; mozgás, fény, nedvesség!!!

TEATRO POPULARE DI RICERCA CUT
/Olaszország/

Komédiások

A komédiát, színes maszkokat, utca-színházat kedvelőknek.

És a hazaiak

ASTRA bábegyüttes
BME PANTOMIM MOZGÁS színház
H.U.R.K.A.

NÉPSZÍNHÁZ táncegyüttese
SZÍNHÁZ-és FILMművészeti FŐISKOLA
SZKÉNÉ együttes

INKARÉKSZEM

Kár a benzinért...

Ha egyáltalán nem használja gépkocsiját, mintegy 100% benzinmegtakarítást érhet el!

ENERGIARÚGYVELT

10

Kevesebb is elég...
/Ugyiszólván semmi/

E HETI SZÁMUNK HÁROM/CIKKE A „PLOSETT”, A „DEBRECENBEN IS...”,
VALAMINT AZ „ALULJÁRÓ SEHOVÁ?” CÍMŰEK AZ AUGUSZTUS 27 - 31
KÖZÖTT DEBRECENBEN LEZAJLÓTT EGYETEMI SAJTÓTÁBORBAN SZÜLETTEK.

ALULJÁRÓ SEHOVÁ?

A Debrecenbe vetődő idegennek fel sem tűnik, hogy a város a közel-múltban egy fontos létesítménnyel gazdagodott. A növekvő városi forgalom lebonyolítása egyre nagyobb feladat. Ennek a gondnak az enyhítésére építettek aluljárót a Nagytemplom tövében. Első pillanatban úgy tűnik, hogy az aluljárót a legkevésbé forgalmas helyen építették. Vajon miért készült az aluljáró, mely nem vezet sehová?

A rejtély megoldása miatt indulunk felderítő utunkra, melynek első állomása az aluljáró volt. Gyors forgalomszámlálásunk eredménye eddigi véleményünket támasztotta alá - az aluljáró teljesen felesleges!

A kérdést nekiszegeztük a Városi Tanács közlekedési csoportvezetőjének, Lovács Istvánnak is, aki készségesen segített nekünk. Minnek is kell hát az az aluljáró?

- Több áttekintés hiányában gyakran téves következtetésekre juthatunk - kezdte a városi közlekedés avatott ismerője. - A városfejlesztési tervek már a közeljövőben indokolni fogják az aluljáró létét. A Calvin tér rekonstrukciójával egy útszében épült a gyalogos folyosó / az elnevezést az aluljáró szerény méretei indokolják/, mely a teljes költségvetéshez képest kis összeget emésztett fel, mindössze 7,5 millióba került. A következő öt éves tervidőszakban az aluljáró melletti szanált területen mint-

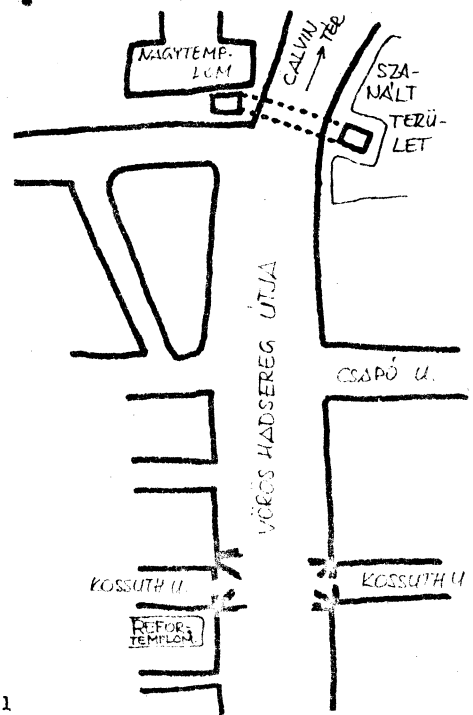
egy 100 milliós költséggel új lakótelep és irodaházak épülnek. A jövőben itt kialakuló nagy gyalogosforgalom - az aluljáró egy „gyalogos tengely” része lesz, ami az előbb említett lakótelepet, valamint a piacot és egyéb fontos intézményeket köt majd össze - mindenképpen aluljáró építését tenné szükségessé, s ezt most, külön útfelbontás nélkül megépíthetjük.

Az aluljáró megépítését a hely balesetveszélyessége miatt sem volt tanácsos halogatni. Az útszűkületben a gyalogosok szívesen kelték át, a közeli zebrát nem használva. Ráadásul a kanyar miatt a hely rosszul belátható, emiatt itt több súlyos baleset történt.

- Gondoltak-e arra, hogy a Vöröshadsereg útja más csomópontjain építsenek aluljárót? Tapasztalataink szerint a Vöröshadsereg útja - Kossuth utca kereszteződésénél az aluljáró-belülről nagyságrenddel nagyobb a forgalom.

- Felmerült aluljáró építésének lehetősége a kördezett csomópontban is. De a talajmechanikai viszonyok és a közelművek elhelyezkedése miatt felmerülő költség jelentősen megdrágítaná az építkezést, jelenleg hozzávetőlegesen 50 millió forintra lenne szükség.

A kereszteződés forgalma jelenleg úgy folyik, hogy a gyalogosok átkelésére a jelzőlámpa külön fázist biztosít. Ekkor a kereszteződés minden i-

rányába szabadon áthaladhatnak - a járművekkel való találkozós veszélye nélkül.

Deak az érdeklődés kedvéért: a református templom előtt valaha folyó volt fahídval. Később feltöltötték, de a rossz talajviszonyok miatt a templom egy métert süllyedt.

- Hogyan akarják megoldani a belváros egyre súlyosbodo közlekedési gondjait?

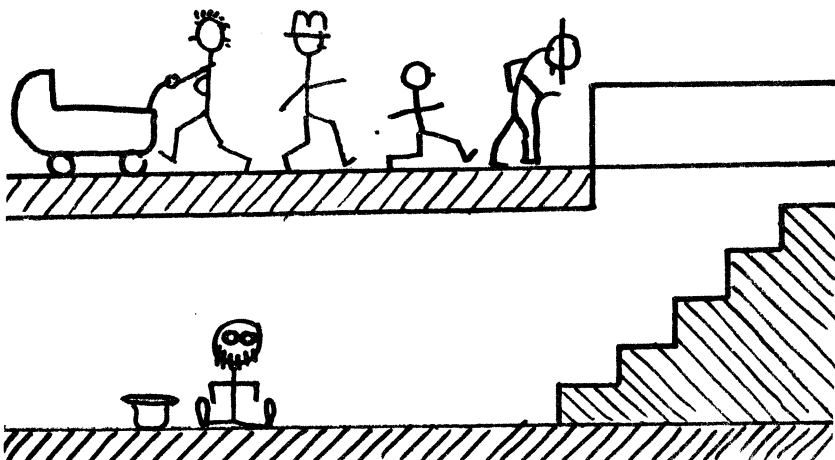
- A közlekedésben jelentkező nehézségeket nagyrészt a város átmenő forgalma okozza. A jövőben az átmenő forgalmat két mentesítő útvonalra kívánjuk terelni. A Vöröshadsereg útját parkolók elhelyezésével bevásárló-, sétálóutcává alakítjuk. A forgalom teljes kitiltását nem látjuk célravezetőnek. A forgalom csökkenése a terelőútvonalak elkészültével minden egyéb intézkedés nélkül számottevő lesz. Több aluljáró építése márcsak emiatt sem lenne célszerű.

- Köszönjük a válaszokat.

Az ország nehéz gazdasági helyzete ellenére sokan még pazarlóan bánnak a köz pénzével. Felelőtlen tervezés, elhamarkodott döntések miatt forintmilliók mennek veszendőbe.

Itt azonban mást tapasztaltunk. A látszólag felesleges aluljáró ebben az esetben jól átgondolt fejlesztési koncepció első eleme, felelős tervezés eredménye.

Lencsés - Szabó

POLSEFT

Vajon merre, hol keressem,

ez még rejtély; hogy létezik, abban azonban biztos vagyok. Az érdeklődést a portás néninél kezdtem:

- Tessék mondani, hol van Debrecenben a "lengyel fekete piac?"
- Honnan tudnám én azt, aranyoskám? csapta össze kezét felháborodva.
- Csak riportot szeretnének készíteni!

- Ja, úgy! Hát a Csapó utcában, a Hajdusági Iparművektől 30 m-re vissza, baloldalon, valamint a Gambriusz étterem előtt.

Az értékes információk birtokában néhány kvarcórával felszerelve kivonultunk a kérdéses területre. Nem kellett sokat keresgélni, a szatyrokat cipelő, rikító ruhás kis csapat most is a helyén volt. Nemcsak lengyelek, hanem erdélyiek, magyar paraszasszonyok, bődzsekkis "szakemberek" is koptatták az aszfaltot, közben riattan nézegették a közelben előtűnő tényérsapkákat.

Elvegyültünk, kérdeztünk, fogdosztuk a néha szánalmat keltő árakat: 110-es kombinó, /nem méret, ár!/ hordó, nyomott mintás műszálás hűs 150-ért, világító földgömböt, színes porcelán profilt WC-ajtóra, lengyel kölnit 20-ért, vészt, subasznyegyet 200-ért.

Elgondolkozva nézem a nagy olcsóságot, az olcsó színeket, otromba formákat, még olcsóbb embereket.

- Kazetta, perszívó, vasaló. stb. a Zsibogón kapható, de csak szerdán és szombaton, - világosít fel egy bizonytalan foglalkozású fiatalember, majd hozzáteszi: a rendőrök csak 10 körül mennek ki, a lacikonyhához pedig be sem néznek. Szerencsét próbálunk mi is, hogyan reagál a feltűnően jól öltözött lengyel fiú /3500 Ft-os eladó órzákóban/ a relkínait kvarcórára? Magabiztos mosollyal legyint, majd reménytelenül ruhája ujját, rámutat mindentudó órájára, és csak ennyit mond:

- Hundrea dollars! This is good! - Stopper, évszak, napszak, dátum, stb.

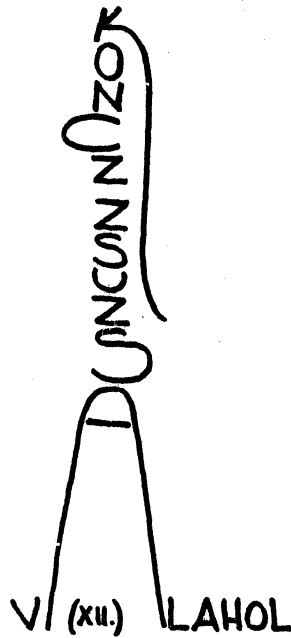
- Made in USA!

Barátom magabiztosan mondja:

- 80 dollar!

A nepper szűk szemmel megszívja cigarettáját és közli az utolsó árat: 85 dollar!

Sima arcú, kemény fiú, akit még megfogni is nehéz, mert áruját magán hordja.

- Tényleg tehetetlenek vagyunk velük szemben? - kérdelem a posztoló rendőröktől.

- Kettőt kérdezzem, de könnyebbet! - mungzik a válasz, - ha tetten érjük őket, akkor vihetjük is. Sokat segítenek társadalmi kapcsolataink - a "füllesek". Gyakran szoktunk civilben is ellenőrizni. Például tegnap farmert "akartam venni" - civilben - a Zsibogón. Nagy méretű ügyén a seftes kivitt a kocsijához és ő maga mutatta meg a választékot... A többi elképzelheti.

- Komolyabb cikkeket nem lehet itt látni?

- Nem elég komoly ez? Bugyit talán szabad árulni?! Tudja, itt még jobban megy az üzlet, mint Pesten.

Ezután elmeséli nekünk az árak, emberek és a pénz körforgását.

- Lengyelből zlotyit és ágynevet visz Kievebe, vagy Lvovba. Onnan műszaki és háztartási cikkekkkel érkezik Magyarországra. Eladja, az érte kapott forintot otthon beváltja és kezdi előlről... A jugók pedig Olaszországból hozzák a farmert, a dollárt, az aranyat, eladják, a kapott pénzt az olasz piacokon értékesítik, ott ugyanis a forint elfogadott fizetőeszköz.//

Ezután zavartan hongkongi

kvarcórájára néz, és így szól:

- Elnézést, fiúk, most már mennem kell...

Hamza István
461. tk.

Minden addig tart,
Mig szól a dal - valahol
Addig álmodj velem,
Addig álmodj még
Álmodj migcsak szól a dal!

A címadó és egyben nyitó szám ref-rénje ez. Erre az álomra, álmodásra hív a közel negyven percnyi zene és vers. Ezek az álmok azonban nem rózsaszínűek, hanem mindennapjainkhoz kapcsolódnak, azokról szólnak. A „Könnyű kis kabátban” arról, hogy az élet valami szüntelen-nyugtalan várakozás, arról, hogy „Mindenki egyetért velem, de engem nem ért senki sem” vagy a „Metró”-ról, vagy arról, hogy „Élünk csendesen”.

A lemez három - talán - legjobban sikerült felvétele „A város felett”, a „Kis Virág új útra indul” és az „Őszinte bohóc”; földülről szemlélve a várost úgy tűnik nincs semmi probléma, de egy hang szól a rakpartról: „Van még, ki rosszkedvűen ébred, van még, ki holtvágányon áll, van még, gátlásoktól szenved, van még, ki megváltásra vár.” - lehet-e így repülni, szárnyalni tovább? Kis Virág tovább folytatja nyughatatlan vándorlását:

„Mondhatsz bármi rosszat Róla, mégis ő indult az útra el - Kis Virág” Az „Őszinte bohóc”-tól megtudjuk, hogy ő is csak a valóság csodáit képes átnyujtani, „S ha nem álltál ki mellettem, most nem kiálthatsz rám!”

A lemez ennél persze jóval többet mond, hiszen az idézett sorok, gondolatok az első-második meghallgatás után tűntek ki.

Zeneileg a számok az „Utközben” és az „Életem lemeze” keményebb, erőteljesebb hangzásvilágát követik, sőt a hangszerelés eddigi jellegzetesen „Ponográfós” jegyei is háttérbe szorulnak, így a dalok jóval „tömörebben”, rockosabban szólnak, mint az eddigiek.

A lemez legszebb dala a kislemezen is megjelent „Légy óvatos”. Szép zene két gyönyörű akusztikus gitár szólóval. Szövege sajnos „kilóg” a többi közül - egy kicsit bújkáló, menekülő.

A lemez utolsó dala a „Véget ért”. Tipikus zárószám, s egyben előre is mutat.

Végül egy-két szót a lemezborítóról: a sötét alapú külső oldalakon két kép - portré - Koncz Zsuzsáról - diazkrét felirattal. A belső oldalakon egy csodálatos felvétel - még Havannából.

Mindent egybevetve értékes lemez született, ami a szép borítóval akár „igazi” ajándék is lehet.

- Sz. -

DEBRECENBEN IS

Ormai el írom le, hogy Debrecenben a demokráciának sikerült a kapitalizmus egyik legsötétebb örökségét, a prostitúciót megszüntetni a kispénzűek számára.

A pénz az utodn hever, csak le kell fektetni érte, mondják. Mi is az utodn kezdttük kutatásainkat.

Az egyik kis téréen vagy tíz teenager nyomja a padot, beszélgetnek, lóbálják a lábukat, unatkoznak.

- Gyerekek, hová kell mennünk, hogy rosszfiúkat és rossz lányokat találjunk?

Néhány pillanatnyi ocsúdás után meg-
errel a nyelvük. Nevek, címek, mindegyik után kacogás, mintegy átélve az elkövetkező helyzeteket.

Az egyik bússzúzóul megkérdi:

- Nem rendőrök vagytok véletlenül?
Értéktelen mosolygással válaszolunk.

Az első címen a gyerekek szerint olyan ház van, ahová csak be kell menni, fizetni és tiéd a ... lehetőség.

Felkerestük. A házban néhány özvegy és egyedülálló asszonyon kívül semmit sem találunk. Családóttan távoztunk.

A Bórfi nevezek a nők körében keresett címe. Valószínű ezért építettek olyan szép állomást a kicsi mellé. Az ismeretszerzésre legalkalmasabb mellékhelyiséget könnyen megtalálod.

Egyenesen lemez, aztán jobbra, balra, majd újra egyenesen, végül balra.

Sent a falon folydogál a víz, előtte
többet ácsorognak, csorognak. Mig várakozom, feltűnik egy pirosingos.

Valami baj lehet a nyakizmaival, jobbra-balra billeg a feje. Mellé kerülök.

Akkor látom meg, hogy a szeme is rossz-
szul áll - de a képességeiba bennül.

Lassan befejezi. Lassan elő engedve,
felindulunk. Csap, késmosás, de mire
körülnéznek eltűnik egy másikkal. És
most ne találjon meg az ember a kép-
ben!

Az élet nagy tovább. Újabb figurák.
Leszek figyelmes. 20 körülű fiú, sző-
kés-vörös haja dínyre túpírozva. Ta-
kintetében van valami szokatlan, ta-
lán kárut. loandás. 201-aly sőt, a
megszólítom. Rövid beszélgetés. A ki-
dörölt, hogy nem halat volt, hanem
baba.

Két lány fesszes fekete nadrágban,
laza disco-blúzban, arcou vastagon

festve. Itthon nem a villamosra vártuk,
mert kettő is elment, a többi figyeltük
őket. Gyerekeknek csakora, va meg, a
előttük egy piros inget két szíval.
Kiszélnak, itogotnak, vigyorognak.

Nem bírtuk menni a dolgok, ott állunk:
- Tűnés imben, mi kedővel vagyunk!

Elmentek. A lányok odajöttek hozzánk:
- Szobos lóra menjünk, most ott van
buli, 20 perre az áll.

- Mikor indulom? - kérdeztük.
Értéklődésükre igen márgánk lettek.

Hát tálalok az asztal, hogy olyan me-
szes van az a... szentár.

Itthon v rognak megvan a nagy sőt, a
gyenge pontja. Nagy város - nagy pont,
kis város - kis pont. Éon, ha Debrecen

mérelére a pont magyarszóból akartuk kö-
vetkeztetni, nagyot fogunk csalódnul a

város javára. B bár ezek a pontok sőt-
többek, mint a lakótelepek betonja,

azt nem feltétlenül árnyékolja, de szű-
nesíti.

Balogh Imre

Paul Verlaine: A jó félelem

Papefiguiére ürdögének
kár volt rettegnie, valóban,
úgy ám, Uram!

De vajjon én mit is reméljek
e bajomban? hisz nála jobban
félelek magam!

Ó jaj! végtelen gráciája,
kéje, mélye, harmóniája
e húsnak itt,

ó nő! ó nőki amely tiétek,
s melyben elnyújtózon a vétek
is úgy hevit,

hevit s taszit - igaz, milyen szép
dús árnyak borította, gyengéd
ösvényeken:

könnyű gyapjú, pihéje göndör,
alkotva fényből és örömből,
szeplőtelen,

hullámzó arany, mint meleg nap
képét tükröző élveteg hab,
jó illatú,

vékony-durva forgácsa, ében
csigák, a nyár lehelletében,
számtalanul! -

igen, taszit e szakadékig,
mely aljas és fennkölt, vad és vig-
s mégis ijeszt:

tán mert vadság sötétje lakja,
vagy tátongó-zárt, rossz alakja
okoza ez?

Igen, rémit, de nem a mélység,
sem a mód, ahogyan belépnek,
vad tája sem,

hanem hogy már végképp belépve
a szerelem zord úragóbe
szegény fejem

megszokja langy, friss borzadását,
és e fő, kit könny s tűz marat,
sose csalárdság,

egy nap boldogan ottmarad!